

NORGES HØYESTERETT

Den 3. november 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Webster, Bergsjø og Høgetveit Berg i

HR-2017-2079-U, (sak nr. 2017/1768), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Carl U. Bore)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over beslutning om ikke å gi samtykke til å fremme en anke over straffedom, jf. straffeprosessloven § 321 første ledd.
- (2) Politimesteren i Øst utstedte 27. september 2016 et forelegg på 35 000 kroner mot A for én overtredelse av straffeloven 2005 § 351 første ledd (post I), to overtredelser av motorferdselloven § 12, jf. § 3 (post II), og én overtredelse av vegtrafikkloven § 31, jf. § 15 første ledd, jf. forskrift om bruk av kjøretøy § 2-11 tredje ledd bokstav a (post III). Post I bygde på at A uten grunneiernes tillatelse skal ha foretatt hogst i et skogplantefelt. A har på dette punktet gjort gjeldende at hans veirett over den aktuelle eiendommen ga ham rett til å foreta hogsten. Han vedtok ikke forelegget, og saken ble oversendt tingretten for avgjørelse, jf. straffeprosessloven § 268.
- (3) Halden tingrett avsa 25. april 2017 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1963, dømmes for overtredelse av

- straffeloven (2005) § 351 første ledd
- motorferdselloven § 12, jf. § 3 (to tilfeller)
- vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 15 første ledd, jf. forskrift om bruk av kjøretøy § 2-11 tredje ledd bokstav a

til å betale bot stor 42 000 - førtitotusen - kroner, jf. straffeloven (2005) § 79 første ledd bokstav a, subsidiært fengsel i 30 - tredive - dager.

2. **A, født 00.00.1963, dømmes til å betale 25 500 - tjuefemtusenfemhundre - kroner i skadeserstatning til Bjørg Molteberg innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av dommen.**
3. **A, født 00.00.1963, dømmes til å betale 7 500 - syvtusenfemhundre - kroner i saksomkostninger til det offentlige."**

(4) A anket tingrettens dom i sin helhet. Ved Borgarting lagmannsretts beslutning 29. august 2017 ble anken nektet fremmet etter straffeprosessloven § 321 første ledd.

(5) A har i rett tid anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett og samtidig begjært omgjøring. Anken gjelder saksbehandlingen. Han har i korte trekk anført at han ikke har ryddet flere trær og busker enn det han ifølge veiretten har adgang til. Halden tingretts dom 20. oktober 2017 i den sivile saken mellom ham og grunneierne viser at han har rett til kjørbare adkomst langs veien, og at han kan foreta nødvendige arbeider for å holde veiretten ved like. Overskridelse av en servitut er dessuten blitt avkriminalisert ved straffeloven 2005. A har lagt ned slik påstand:

"Lagmannsrettens beslutning oppheves."

(6) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at det ikke foreligger saksbehandlingsfeil ved lagmannsrettens avgjørelse.

(7) Ved Borgarting lagmannsretts beslutning 16. oktober 2017 ble begjæringen om omgjøring ikke tatt til følge.

(8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 sjette ledd.

(9) Tingretten har idømt bøtstraff, og noe annet var heller ikke påstått fra påtalemyndighetens side. Lagmannsretten har dermed korrekt vurdert samtykkespørsmålet etter § 321 første ledd. Bestemmelsen slår fast at anken ikke kan fremmes uten lagmannsrettens samtykke, og at samtykke bare skal gis "når særlige grunner taler for det".

(10) Etter § 321 femte ledd andre punktum plikter lagmannsretten bare å begrunne en nektelsesbeslutning etter første ledd "når særlige grunner tilsier det". Spørsmålet i denne saken er om det forelå slike "særlige grunner" at nektelsesbeslutningen skulle ha vært begrunnet. Dette er et spørsmål som kan prøves av ankeutvalget, jf. Rt-2012-1246 avsnitt 20. Begrunningsplikten i disse tilfellene er behandlet i Prop. 141 L (2009-2010) side 140. Her heter det:

"Uttrykket 'særlige grunner' er ment å omfatte de samme forhold som i rettspraksis har vært betegnet som 'spesielle situasjoner' som kan medføre at det kreves en begrunnelse for beslutningen.

I Rt-2008-1764 er saker hvor det er tale om en særlig høy bot eller inndragning nevnt som eksempler på situasjoner der en begrunnelse kan være på sin plass. I kjennelsen i Rt-2009-809 ble det oppstilt krav om begrunnelse for å nekte å fremme en anke over en bot på kr 7.000. Den spesielle situasjonen i denne saken var at den gjaldt domfellelse etter straffeloven § 201 første ledd bokstav c, som måtte betegnes som et alvorlig og sosialt belastende forhold, og at tingretten ikke hadde funnet det opplagt at det faktiske forholdet den fant bevisst, oversteg den nedre grensen for hva som er straffbart etter bestemmelsen. Tingretten hadde ikke funnet veiledning i forarbeider eller rettspraksis om parallelle tilfelle.

Dersom saken reiser et særlig tvilsomt rettsanvendelsesspørsmål, og det er anket over lovanvendelsen, vil dette gjerne utgjøre en særlig grunn som tilsier at det gis samtykke til å fremme anken, slik at spørsmålet om begrunnelse ikke kommer på spissen."

- (11) A er blant annet domfelt for skadeverk, jf. straffeloven § 351 første ledd. Domfellelsen bygger på at han foretok hogst uten grunneiers tillatelse på begge sider av en vei/sti over en strekning på 215 meter. A har veirett på den aktuelle strekningen, men omfanget av retten er omtvistet. Parallelt med straffesaken har det versert en sivil sak om veiretten mellom A og grunneierne. Halden tingrett avsa dom i den sivile saken 20. oktober 2017, altså etter lagmannsrettens beslutning. Tingretten la til grunn at A har rett til kjørbare atkomst langs den aktuelle stien/veien, og at han kan foreta "nødvendig bearbeiding av veien for å holde sin ferdselsrett ved like". Dommen er ikke rettskraftig.
- (12) Omfanget av veiretten synes å ha vært et sentralt tema også under tingrettens behandling av straffesaken. Av dommen fremgår at A gjorde gjeldende at han hadde rett til å fjerne trærne "som ledd i at han har ferdselsrett på strekningen". Tingretten tok ikke stilling til det nærmere innholdet i veiretten, men fant at han uansett hadde "gått utenfor det omfang han eventuelt har rett til å ta bort" i kraft av retten. I forlengelsen av dette uttaler tingretten at den "ikke [kan] se at straffeloven (2005) § 346 annet ledd kommer til anvendelse slik som anført av forsvarer". Standpunktet er ikke nærmere begrunnet.
- (13) Straffeloven § 346 regulerer ulovlig bruk mv. av fast eiendom. Etter første ledd kan straff på visse vilkår ilegges den som "bruker eller rår over fast eiendom i strid med rettighetene til eieren". Andre ledd slår fast at straff likevel ikke kan anvendes "på den som er part i en avtale med den berettigede om bruken av eller rådigheten over eiendommen". Alternativet "rår over" omfatter de handlinger som var "oppregnet i straffeloven 1902 § 396 første ledd første alternativ og andre typer rådighetsutøvelse som hittil har vært omfattet av § 396 første ledd annet alternativ", jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 297. Straffeloven § 396 første ledd rammet blant annet den som "bygger paa, graver, sprænger, saar eller planter i, lægger Vei eller Gangsti over" annen manns eiendom.
- (14) Begrunnelsen for unntaket i § 346 andre ledd er at den berettigede i slike tilfeller mest hensiktsmessig kan forfølge den eventuelt ulovlige bruken sivilrettslig, jf. proposisjonen side 297 og 357. Departementet viser i sin redegjørelse blant annet til at servituttløven gir "reguleringer av forholdet mellom eier og rettighetshaver til fast eiendom som også gir regler om følgene av mislighold".
- (15) Tingrettens premisser etterlater samlet sett betydelig tvil om grunnlaget for at § 346 andre ledd ikke er funnet anvendelig, og dermed om domfellelsen for skadeverk. Forsvareren har da også i støtteskrivet til lagmannsretten anført at A ikke har hogd mer enn han har rett til i kraft av veiretten, og subsidiært at overskridelsen av servitutten er straffri etter § 346 andre ledd. I denne forbindelse er det gjort gjeldende at § 351 om skadeverk i dette tilfellet konsumeres av § 346, slik at handlingene ikke kan straffes.
- (16) Ankeutvalget tar for sin del ikke stilling til holdbarheten av disse anførselene fra forsvarer. Etter utvalgets syn ligger det imidlertid et rettsanvendelsesspørsmål her som ikke har en åpenbar løsning. Sett i sammenheng med tingrettens knappe premisser på dette punktet, ga anførselene lagmannsretten en oppfordring til å begrunne hvorfor det ikke ble gitt samtykke til behandling. Utvalget ser det slik at det forelå slike "særlige grunner" at begrunnelse burde vært gitt. Lagmannsrettens beslutning blir etter dette å oppheve for så vidt den gjelder

nektelsen av å gi samtykke til anken over domfellelsen for skadeverk etter straffeloven § 351, jf. forelegget post I.

- (17) I anken til Høyesterett har forsvareren påstått opphevelse av nektelsesbeslutningen i sin helhet. Ankeutvalget finner det klart at anken ikke kan føre frem for så vidt den gjelder nektelsen av å gi samtykke til anken over domfellelsen under post II og III i forelegget. Anken for øvrig blir etter dette å forkaste, jf. straffeprosessloven § 387 a.
- (18) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Lagmannsrettens beslutning oppheves for så vidt den gjelder nektelsen av å gi samtykke til anken over domfellelsen for skadeverk etter straffeloven § 351.
2. For øvrig forkastes anken.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Riktig utskrift: